

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne.

Viite:

Lauhanen, R. 2019. Ilmastonmuutos vaikuttaa maa- ja metsätalouteen. Lapuan Joulu 2019, 22-23.

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ilmastonmuutos vaikuttaa maa- ja metsätalouteen

Suomalaisesta maa- ja metsätaloudesta on tullut osa ilmastokeskustelua. Ilmaston lämmitessä metsien kasvu lisääntyy. Samoin pelloilla kasvuolot paranevat. Erilaisten tuholaisien ennakoitaan kuitenkin yleistyvän. Ilmastonmuutoksen torjunta vaatii tekoja niin kansalaisilta, maanomistajilta, tutkimukselta kuin yhteiskunnaltakin.

Syksyllä 1991 Joensuun yliopistossa julkaistiin metsiä ja ilmastonmuutosta koskeva oppikirja. Kirjassa ennakoitiin, että Etelä-Suomen ilmasto muistuttaa jatkossa Saksan ilmastoa ja Lapin ilmasto taas kehitty lähivuosikymmeninä Etelä-Suomen ilmastoon suuntaan. Kirjan tekijät, joista yksi on tämän artikkelin kirjoittaja, eivät saaneet 28 vuotta sitten kuitenkaan ilmastoahdistusta aikaan.

Katokesä 2017 sekä talvi 2017-2018 osoittivat, jotta ilmaston keskimääräisestä lämpenemisestä huolimatta viileät kesät ja kylmät talvet ovat edelleenkin mahdollisia. Näin akatemiaprofessori Seppo Kellomäen, Jussi Tuovisen, Risto Lauhasen sekä sittemmin edesmenneen Timo Karjalaisen vuonna 1991 kirjoittaman ilmastokirjan ennuste kävi toteen.

Turvemaat haasteena

Suomen maatalouden merkitys korostuu jatkossa maailman ruokahuollossa, jos muualla ruoan tuotantoedellytykset huononevat esimerkiksi kuivuuden takia. Suomessa tuotetaan puhdasta, salmonellavapaata

ruokaa. Lapua ja Etelä-Pohjanmaa ovat tärkeää maatalousaluetta. Jatkossa turvepelloille on kuitenkin tarpeen kehittää maaperän hiilipäästöjä torjuvia viljelymenetelmiä osana ilmastonmuutoksen hillintää.

Ilmastonmuutoksen myötä metsien kasvu paranee. Vaihtelevat kasvukaudet voivat osaltaan stressata taimikoita, mikä voi ilmetä puissa kasvuhäiriöinä tai pakkasvaurioina. Vaikka ilmasto lämpenee, ei päivän pituus muutu. Lapualla turvemaiden metsien ojitukset ja lannoitukset ovat osaltaan lisänneet metsien kasvua. Jatkossa Lapuallakin vältetään turhia metsäojituksia, suositetaan jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta sekä lisätään turvemaan metsien puutuhkalannoituksia. Puuta sitovan hiilen määrää voidaan ekologisilla lannoituksilla lisätä.

Koivun on ennakoitu hyötyvän ilmaston lämpenemisestä ja kuusikoiden puolestaan kärsivän. Pyökistä voi tulla uusi puulaji Suomeen, mutta pyökki on kuitenkin kalkkipitoisten maiden puu. Toisaalta puut kasvavat ja sopeutuvat ilmastonmuutokseen hitaasti. Hyönteiset taas voivat mukautua varsin nopeasti muuttuviin olosuhteisiin.

Mahdollisia uusia tuholaisia

Ilmastonmuutoksen myötä kuumat ja kuivat kesät voivat lisätä hyönteistuhoriskiä. Havupuiden neulasia syövät havununnan toukat voivat huonolla tuurilla tulla vakavaksi riesaksi jatkossa. Sateiset ja lämpimät kesät puolestaan saattavat altistaa kasveja sienituhoille ollaan sitten pellolla tai metsässä. Kuusen maannousemasienen ennakoitaan yleistyvän myös keskisessä Suomessa.

Ilmaston lämmitessä turvemaiden metsien puunkorjuu on vaikeutunut, koska kunnan talvia ei ole ollut. Pohjanmaan maakunnissa ja metsäkoneiden kehittämisessä riittää tällä saralla jatkossa haasteita. Myös alemman tieverkoston kunnossapidosta voi tulla ongelmallista. Jatkossa niin puu- kuin maitokuljetuksetkin voivat olla haasteellisia pehmeillä kelirikoteilla.

Joensuun yliopiston silloinen tutkimusryhmä korosti hyvän metsänhoidon merkitystä ja metsien ränstymisen estämistä ilmastonmuutoksen torjunnassa. Hoitamattomat metsät taas altistuvat herkästi hyönteis- ja sienituhoille. Kun metsän puuta kuolee, hiilidioksidia vapautuu ilmaan.

Kasvatavat metsät taas sitovat hiilidioksidia. Tähän perustuu puuenergian tuotanto ja käyttö. Lapuan Hella- ja laitevalmistuksen osalta. Lisäksi kotimainen puuenergia turvaa monen sikalan ja kanala energiaomavaraisuutta ja ruokaketjun huoltovarmuutta.

Ilmastokeskustelussa mielipiteet ovat syrjäyttäneet tutkimustietoa. Ilmastonmuutos ei ole vain maa- ja metsätalouden asia. Vähäpäästöisillä kulkuneuvoilla ja uusiutuvan energian käytöllä kansalaisten ilmastonmuutoksen torjunta osin etenee. Ilmastoteot lähtevät meistä itsestämme.

Ilmastonmuutostutkijat tuottavat puolueetonta tietoa, jota poliitikot voivat käyttää tai olla käyttämättä. Ilmastopäätökset ovat loppujen lopuksi poliittisia.

Risto Lauhanen
dosentti, erityisasiantuntija - SeAMK